

KOMUNIKACIJA U OBITELJI - PERCEPCIJA DJECE I MLADIH

MARTINA FERIĆ*, ANTONIJA ŽIŽAK*

Primljeno: travanj 2003.
Prihvaćeno: travanj 2003.

Izvorni znanstveni rad
UDK: 376.5

U radu je ispitivana percepcija sadržaja, funkcija i tipova interpersonalne komunikacije u obiteljima ispitanika te razlike u percepciji obilježja komunikacije u obiteljima djece različitih životnih statusa (učenika osnovne i srednje škole, korisnika CZSS i korisnika tretmana specijaliziranih institucija za djecu i mladež s poremećajima u ponašanju). Rad je imao za cilj ispitati i opisati kako djeca percipiraju komunikaciju u svojoj obitelji te utvrditi razlikuje li se dječja percepcija komunikacije u obitelji obzirom na njihov socijalno-obiteljski status. Pri tom se temeljem iskustva i ranije prezentiranih saznanja iz literature polazi od pretpostavke da će komunikaciju u obitelji pozitivnije doživljavati one skupine ispitanika koje po uobičajenim klasifikacijama pripadaju u tzv. "redovitu populaciju". Uzorak ispitanika čini 1407 djece i mladih u dobi od 11 do 18 godina. Obilježja komunikacije u obitelji ispitanika uzorka ispitivana su pomoću upitnika "Komunikacija u obitelji" autora Brajše, P., Bašić, J., Mejovšek, M., Žižak, A. (Brajša, 1991). Za obradu podataka korištene su multivarijantne metode obrade podataka (faktorska analiza i robusna diskriminacijska analiza). Dobiveni rezultati pokazali su da po procjeni same djece komunikacija u obitelji pokriva vrlo široki prostor obiteljskog života te su posebno prepoznate njene socijalne funkcije. Kao najznačajnija razlikovna dimenzija po procjeni ispitanika različitih subzboraka javlja se obiteljsko zajedništvo (s posebnim naglaskom na pomaganje) uz odsustvo nejasne i zatvorene komunikacije. Dobiveni rezultati mogu poslužiti kao podloga za stručne sugestije na planu prevencije i tretman poremećaja u ponašanju djece i mladih.

Ključne riječi: komunikacija u obitelji, djeca i mladi, poremećaji u ponašanju

Uvod

O komunikaciji

Komunikacija je neizbježna i dio je naše svakodnevnice. Komuniciramo svakodnevno, na različite načine i s različitim ljudima. Ona je stalna i sveprisutna. O važnosti međuljudske komunikacije se mnogo pisalo i sasvim je sigurno da ona ima veliki utjecaj na kvantitetu i kvalitetu odnosa u koje su ljudi uključeni.

Komunikacija je zbivanje u dva smjera te uključuje nastojanje da se razumiju misli i osjećaji koje izražava osoba koja govori i odgovara na njih na djelotvoran način (Richman, 1993). Komunikacija je proces do kojega dolazi uvijek kada su barem dvije osobe u kontaktu. Nadalje, komunikacija znači saopćiti, prenijeti, učiniti znanim, dati i primiti informaciju. Riječ "komunikacija" dolazi iz latinske riječi "communis" što znači zajedničko. Stoga, kada ljudi pokušavaju komunicirati oni pokušavaju uspostavi

viti "zajedništvo" s pojedincem ili grupom (Thames i Thomanson, 1998). Na tragu toga je i King (1979) koji kao osnovne komponente ljudske komunikacije navodi:

- Općenitost - ljudska komunikacija uključuje dijeljenje smisla, dijeljenje ideja, dijeljenje razumijevanja, dijeljenje iskustava - traženje nečega zajedničkog. To je osnova svih vidova komunikacije: dvoje ljudi traži nešto zajedničko - kao ljudska bića. Ljudi najčešće komuniciraju s ljudima koje opažaju kao slične sebi. Djelomično zbog toga, ljudi koji imaju puno toga zajedničkog imaju i najveći utjecaj jedno na drugog. Ako ljudi koji komuniciraju dijele isto ili slično okruženje iz kojega dolaze, imaju zajednička uvjerenja, vrijednosti, stavove, jezik i slično oni imaju osnovu za uspješnu komunikaciju.
- Individualnost - iako postoje zajedničke dodirne točke među ljudima, ljudi su kao ljudska bića međusobno različiti. Svaki čovjek u

* Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu